

TYÖELÄMÄ- JA TASA- ARVOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/2010 vp

Hallituksen esitys laeiksi julkisesta työvoimapa- palvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliai- kaisesta muuttamisesta sekä eräiden siihen liit- tyvien lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä helmikuuta 2010 lähettänyt työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi julkisesta työvoimapa- palvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 274/2009 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslaki- valiokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 11/2010 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- työministeri Anni Sinnemäki, hallitusneuvos Päivi Kerminen, vanhempi hallitussihteeri Eeva Vahtera ja ylitarkastaja Timo Meling, työ- ja elinkeinoministeriö
- kansliapäällikkö Harri Skog, opetusministeriö
- hallitusneuvos Esko Salo, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Ann-Mari Kemell, Verohallitus
- ylitarkastaja Päivi Keskitalo, Vähemmistö- valtuutetun toimisto

- ryhmäpäällikkö Katriina Haapakangas, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- paikallisjohtaja Tarja Hassinen, Helsingin työ- ja elinkeinotoimisto
- johtaja Heino Vasara, Tunturi-Lapin työ- ja elinkeinotoimisto
- palvelukeskuspäällikkö Kai Mönkkönen, Pohjois-Uudenmaan työvoiman palvelukeskus, Hyvinkää
- erityisasiantuntija Erja Lindberg, Suomen Kuntaliitto
- ekonomisti Joonas Rahkola, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- lakimies Heli Puura, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- asiantuntija Mikko Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- lainopillinen asiamies Harri Hellstén, Suomen Yrittäjät ry
- puheenjohtaja Lea Karjalainen, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry
- järjestölakimies Maarit Päivike, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
- kehitysjohtaja Rainer Anttila, Suomen Liikunta ja Urheilu SLU
- projektipäällikkö Ilmari Valkama, Suomen omakotiliitto ry
- toiminnanjohtaja Marja-Liisa Kunnas, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry

- koulutusjohtaja Mika Vuorela ja vammaispoliittinen suunnittelija Terttu Manelius, Vammaisfoorumi ry
- kehittämispäällikkö Pauliina Lampinen, VATES-säätiö
- toiminnanohjaaja Irene Yli-Kauppara, Meidän Osuuskunta Yxpila
- asiantuntija Marja Paldan, Kotkan korttelikotiyhdistys ry
- toiminnanjohtaja Sampo Järvelä, Siltavalmennusyhdistys ry
- toimitusjohtaja Sirpa Eklund, PosiVire Oy
- toimitusjohtaja Juha Lehtikuja, Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy
- asianajaja Mikko Alkio, Roschier Asianajotoimisto Oy
- projektipäällikkö Kari Lintunen, Sosiaalisten yritysten perustamisneuvontahanke TEHO 2, Kehittämissyhtiö Witas Oy
- professori Niklas Bruun.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Kansaneläkelaitos
- Akava ry
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry
- Suomen Psykologiliitto ry
- Työn vuoksi ry
- Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Työ- ja elinkeinotoimiston palveluja ja palveluprosessia koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi. Työnhakijan palvelutarve arvioitaisiin ja hänen kanssaan laadittaisiin työllistymissuunnitelma kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta. Työllistymissuunnitelmalla ehdotetaan korvattavaksi nykyiset työnhakusuunnitelma, yksilöity työnhakusuunnitelma, uudistettu yksilöity työnhakusuunnitelma ja työllistymisohjelma. Työ- ja elinkeinotoimisto tutkisi muutosturvan piiriin kuulumisen edellytykset ilman työnhakijan erikseen esittämää pyyntöä. Lisäksi suunnitelmien laatimiseen ja toteuttamiseen liittyviä työttömyysturvalain säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi.

Työnhakijaksi rekisteröitymistä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että sähköisen verkkopalvelun kautta tapahtuva työnhakijaksi rekisteröityminen olisi ensisijainen tapa. Lisäksi työnhaun voimassaolon lakkaamista koskevia säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi.

Ulkomaalaisen mahdollisuuksia rekisteröityä työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon ehdotetaan laajennettavaksi. Laajennuksella ei olisi vaikutusta ulkomaalaisen oikeuteen saada työttömyysetuutta.

Palkkatuen ja starttirahan myöntämisedellytyksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että säännöksissä otettaisiin nykyistä paremmin huomioon kilpailuneutraliteetti ja EU:n valtioneuvoston säännökset. Palkkatuki ehdotetaan myönnettäväksi elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle joko yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen säännösten mukaisena tukena tai de minimis -tukena. Starttiraha ehdotetaan myönnettäväksi de minimis -tukena. Esityksen mukaan yksityinen työvoimapalvelua harjoittava yritys voisi edelleensijoittaa, käytännössä vuokrata, palkkatuetussa työssä olevia työntekijöitään muille työnantajille. Nuorten työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseksi palkkatuen ehtoja ehdotetaan määräaikaisesti lievennettäväksi alle 25-vuotiailla.

Työmarkkinatoimenpiteisiin ehdotetaan sovellettavaksi yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain tietosuojaa koskevia säännöksiä soveltuvin osin. Työharjoittelun ja työelämävalmennuksen enimmäiskestoja koskevia säännöksiä ehdotetaan yhtenäistettäväksi ja enimmäiskeston laskennan uudelleen aloittamista koskevia säännöksiä lievennettäväksi.

Työttömyysturvalaissa säädettyä työssäkäyntialueen määrittelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että työssäkäyntialueet määräytyisivät ki-

lometripohjaisesti. Henkilön työssäkäyntialue olisi hänen asuinpaikastaan 80 kilometrin etäisyydelle ulottuva alue. Tosiasialliset kulkuvaikeudet ja työmatkaan käytettävä aika huomioi-

taisiin pätevästä syystä kieltäytyä työssäkäyntialueen sisällä tarjotusta työstä.

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2010.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Palkkatuki

Palkkatukien muuttaminen EU:n valtioneuvoston sääntöjen mukaisiksi

Palkkatuen ja starttirahan myöntämisedellytyksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että säännöksissä otettaisiin nykyistä paremmin huomioon kilpailuneutraaliteetti ja EU:n valtioneuvoston sääntöjen, joiden mukaan elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle voidaan myöntää palkkatukea joko yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen sääntöjen mukaisena tukena tai vähämerkityksellisenä de minimis -tukena, jolloin tuen yhteismäärä voi olla enintään 200 000 euroa kolmen verovuoden aikana.

Esityksen mukaan starttiraha myönnetään de minimis -tukena. Palkkatuki myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle joko ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti tai vähämerkityksellisenä de minimis -tukena. Muille kuin elinkeinotoimintaa harjoittaville työnantajille palkkatuet myönnetään entisin ehdoin. Palkkatukien myöntämisedellytykset eivät muutu kuntien, kotitalouksien eikä elinkeinotoimintaa harjoittamattomien yhdistysten ja säätiöiden osalta. Yhdistykset ja säätiöt, joiden toiminnasta vain osa on elinkeinotoimintaa, voivat eriyttää elinkeinotoiminnan kirjanpidollisesti muusta toiminnasta ja saada tähän muuhun toimintaan työllistävien palkkatuet entisin ehdoin.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että 200 000 euron de minimis -tukimäärän kertymistä on työ- ja elinkeinoministeriön laatimien ohjeiden mukaan tarkoitus kontrolloida palkkatuen saajalta vaadittavalla ilmoituksella, jossa palkkatuen saajan on ilmoitettava kaikki kuluvan ja kahden edellisen verovuoden aikana saamansa de minimis -tuet. Jatkossa tukea myönnettäessä ilmoitetaan aina, onko kyseessä de minimis -tuki. Tällaista käytäntöä ei ole ollut aiemmin, joten järjestelmän tullessa voimaan hakijoiden voi olla vaikeaa tietää, mitkä aiemmat tuet katsotaan de minimis -tuiksi. Valiokunta korostaa viranomaisen velvollisuutta opastaa ja neuvoa hakijoita niin, että vältetään tukien takaisinperintätilanteita.

Yleinen ryhmäpoikkeusasetus

Yleinen ryhmäpoikkeusasetus sääntelee palkkatuen myöntämisen reunaehdot: keiden työllistymisen tukemiseen palkkatukea voidaan myöntää, kuinka paljon ja kuinka pitkäksi ajaksi. Asetuksen mukaan palkkatuen tuki-intensiteetti saa olla enintään 50 % tukikelpoisista kustannuksista epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden kohdalla ja enintään 75 % tukikelpoisista kustannuksista alentuneesti työkykyisten työntekijöiden kohdalla.

Asetuksen 2 artiklan mukaan epäedullisessa asemassa olevia työntekijöitä ovat henkilöt, a) jotka eivät ole olleet vakinaisessa ansiotyössä kuuden viime kuukauden aikana; b) joilla ei ole keskiasteen koulutusta eikä ammatillista pätevyyttä; c) jotka ovat yli 50-vuotiaita; d) jotka ovat yksin eläviä aikuisia ja joilla on vähintään yksi huollettava; e) jotka työskentelevät jäsenvaltiossa sellaisella alalla tai sellaisessa ammatissa, jonka sukupuolijakauman epätasapaino on vähintään 25 prosenttia suurempi kuin keski-

määräinen sukupuolijakauman epätasapaino kaikilla elinkeinoelämän aloilla kyseisessä jäsenvaltiossa, ja kuuluvat tähän aliedustettuun sukupuoliryhmään; tai f) jotka kuuluvat jäsenvaltion etniseen vähemmistöön ja jotka tarvitsevat kielii- tai ammatillista koulutusta tai työkokemusta, jotta heidän mahdollisuutensa vakituisen työpäivän saamiseen paranevat.

Lakiehdotuksen 7 luvun 1 a §:n mukaan palkkatuki voidaan myöntää ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, kun palkattava on vajaakuntainen, vaikeasti työllistyvä, pitkäaikaisytyötön, ollut yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään 6 kuukautta, vailla ammatillista koulutusta, yli 50-vuotias tai kotoutumissuunnitelmaan oikeutettu maahanmuuttaja. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksen mukainen luettelo poikkeaa ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesta luettelosta siten, että palkkatukea ei lakiehdotuksen mukaan voida myöntää ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisin ehdoin yksinhuoltajille eikä sellaisille etniseen vähemmistöön kuuluville, jotka eivät ole oikeutettuja kotoutumissuunnitelmaan. Palkkatukea ei ehdoteta Suomessa käytettäväksi segregaaation purkamiseen myöntämällä tukea miesaloille hakeutuvien naisten ja naisaloille hakeutuvien miesten työllistämiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriössä laaditussa ohjelunonnoksessa on tulkintaohje lakiehdotuksen säännöksestä, jonka mukaan yhdenjaksoisen työttömyyden pitää olla kestänyt vähintään kuusi kuukautta ennen palkkatuetun työn aloittamista. Ohjeen mukaan esimerkiksi työvoimapoliittiset toimenpiteet, sairausloma ja työnhaun voimassaolon lakkaaminen katkaisevat yhdenjaksoisuuden.

Valiokunta pitää työ- ja elinkeinoministeriön tulkintaa tarpeettoman tiukkana. Yhdenjaksoisuuden vaatimus perustuu arvioon työttömyysjakson katkaisevan työssäolon tai pidempiaikaisen koulutuksen tai muun toimenpiteen myönteisestä vaikutuksesta työnsaantimahdollisuuksiin, jolloin työnhakijan ei katsota välttämättä tarvitsevan palkkatuetta työtä työllistyäkseen. Sen sijaan sairausloma ei yleensä paranna työllistymismahdollisuuksia, joten perusteita yhdenjak-

soisuuden katkaisemiselle ei valiokunnan mielestä ole. Myös muissa tilanteissa tulee käyttää tervettä harkintaa eikä katkaista yhdenjaksoisuutta muodollisten keskeytysten takia, jos työttömyys tosiasiallisesti jatkuu yhdenjaksoisena.

Elinkeinotoiminnan harjoittaminen

Uusien palkkatukisäännösten tulkinnaissa keskeinen merkitys on sillä, milloin työnantajan katsotaan harjoittavan elinkeinotoimintaa. Elinkeinotoimintaa ei lakiehdotuksessa määritellä. Perustelujen mukaan yhtiömuodossa toimivia työnantajia ja sosiaalisia yrityksiä niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta pidetään aina elinkeinotoiminnanharjoittajina. Yhdistysten ja säätiöiden kohdalla kuuluminen säännöksen soveltamisalaan arvioidaan kokonaisharkinnan perusteella tapauskohtaisesti. Arvion tekee palkkatuen myöntävä työ- ja elinkeinotoimisto.

Työ- ja elinkeinoministeriön laatiman ohjelunonnoksen mukaan yhdistyksen tai säätiön katsotaan olevan elinkeinotoiminnan harjoittaja, jos palveluiden ja tuotteiden myynti on jatkuvaa, ansiotarkoituksessa ja kilpailuolosuhteissa tapahtuvaa. Vain satunnaisesti palveluja ja tuotteita myyviä yhdistyksiä ei pidetä elinkeinotoiminnanharjoittajina. Jos toimintaa ei ole verotettu elinkeinotoimintana tai jos elinkeino on kokonaan vapautettu tuloverosta yleishyödyllisyyden perusteella myönnettyllä veronhuojennuksella, yhdistystä ei pidetä elinkeinotoiminnanharjoittajana.

Valiokunta korostaa toimivien välityömarkkinoiden merkitystä ja pitää välttämättömänä, että hallitus huolehtii välityömarkkinoiden toimivuudesta. Välityömarkkinoiden tarkoituksena on palkkatuetun työn avulla antaa vaikeasti työllistyville henkilöille mahdollisuus päästä mukaan työelämään ja hankkia työkokemusta, kehittää ammattitaitoaan ja vahvistaa itseluottamustaan niin, että he palkkatukijakson jälkeen voisivat työllistyä vapaille työmarkkinoille tai hakeutua koulutukseen. Valiokunta painottaa, että tukityöpaikat eivät saa lainmuutosten seurauksena vähentyä.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä yhdistysten ja säätiöiden tekemää työtä vaikeassa työllisyys-

asemassa olevien henkilöiden työllistämiseksi ja arvostaa järjestöjen yleishyödyllistä toimintaa esimerkiksi ympäristönsuojelun ja vapaa-ajan toiminnan edistämiseksi sekä kotipalvelujen tarjoamiseksi vähävaraisille. Valiokunta korostaa, että muutokset eivät saa vaikeuttaa yleishyödyllisten yhdistysten ja säätiöiden toimintaa eivätkä vaikeassa työllisyysasemassa olevien työllistymistä.

Valiokunta katsoo, että tulkittaessa sitä, harjoittaako yhdistys tai säätiö elinkeinotoimintaa, tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, aiheuttaako yhdistyksen tai säätiön toiminta todellista kilpailuhaittaa jollekin samalla alueella toimivalle yrittäjälle. Tässä harkinnassa työ- ja elinkeinotoimisto voi tarvittaessa käyttää apunaan paikallisen yrittäjäjärjestön asiantuntemusta. Verottajan päätös verottaa toimintaa ei sido työ- ja elinkeinotoimistoa, vaan työ- ja elinkeinotoimiston tulee ratkaista asia itsenäisesti kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen ja kiinnittäen erityistä huomiota paikallisiin kilpailuolosuhteisiin.

Valiokunta korostaa, että esimerkiksi kierrätyskeskuksen, kirpputorin tai työttömien kahvila-ruokalan ylläpitämistä, kotipalvelujen tuottamista vähävaraisille vanhuksille taikka omakotitalkkaritoimintaa ei tule tulkita elinkeinotoiminnaksi, jos toiminta ei tosiasiallisesti kilpaile yksityisen yrityksen toiminnan kanssa. Työttömien ylläpitämisen kahvila-ruokalan päätarkoitus on yleensä toimia paikkana, jossa työttömät tapaavat toisiaan ja pitävät yllä sosiaalisia kontaktejaan. Mietittäessä esimerkiksi kotipalveluja vähävaraisille vanhuksille tuottavien yhdistysten toiminnan laatua tulee tarkoin selvittää, onko alueella oikeasti tarjolla niin edullisesti tuotettuja kaupallisia palveluja, että vähävaraisilla vanhuksilla olisi todellinen mahdollisuus käyttää niitä yhdistyksen tarjoamien palvelujen sijasta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että työ- ja elinkeinotoimistoille valmistetaan selkeät ja yksiselitteiset ohjeet. Kaikkien, jotka osallistuvat työ- ja elinkeinotoimistoissa elinkeinotoiminnan harjoittamista koskevaan arviointityöhön, tulee saada tarvittava koulutus niin, että heillä on valmiudet suorittaa arviointi mahdollisimman yhte-

näisin perustein eri puolilla Suomea. Samalla valiokunta painottaa, että työ- ja elinkeinotoimistoilla tulee olla riittävästi henkilökuntaa niin, että arviointia ei tarvitse tehdä kiireellä, vaan se voidaan tehdä huolellisesti harkiten ja kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen. Valiokunta painottaa, että epäselvissä tilanteissa säännöksiä tulee tulkita hakijamyönteisesti.

Lainmuutokset vaikuttavat sosiaalisten yritysten toimintaedellytyksiin lyhentämällä pitkäaikaistyöttömien tukikaudet 24 kuukaudesta 12 kuukauteen. Saadun selvityksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö on viime vuonna käynnistänyt sosiaalisia yrityksiä koskevan kehityshankkeen, jonka tehtävänä on tuottaa tietoa sosiaalisten yritysten perustamiseen ja toimintaedellytyksiin liittyvistä seikoista ja tehdä kehittämissuhteita.

Valiokunta korostaa sosiaalisten yritysten merkitystä toimivien välityömarkkinoiden luomisessa ja vaikeasti työllistyvien työllistämiseksi. Valiokunta kiirehtii toimia, joilla sosiaalisille yrityksille luodaan nykyistä merkittävästi paremmat toimintaedellytykset ja mahdollistetaan siten niiden määrän ja työllistämismahdollisuuksien huomattava lisääntyminen.

Nuorten työllistäminen

Nuorten työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseksi palkkatuen ehtoja ehdotetaan määräajaksi lievennettäväksi alle 25-vuotiailla. Esityksen mukaan palkkatukisäännöksiä muutetaan määräajaisesti (1.5.2010—31.12.2011) siten, että palkkatukea voidaan myöntää yritykselle määräajaisen työsopimuksen perusteella, jos se palkkaa alle 25-vuotiaan nuoren kolmen kuukauden yhtäjaksoisen työttömyyden jälkeen.

Nuorten työllistymisen nopeuttamiseksi työ- ja elinkeinoministeriö on valiokuntakäsittelyn aikana esittänyt, että eduskunta muuttaisi palkkatukea koskevia säännöksiä vielä siten, että vuonna 2010 palkkatuki voitaisiin myöntää yritykselle määräajaisen työsopimuksen perusteella alle 25-vuotiaan nuoren palkkaamiseen ilman työttömyyden vähimmäiskestoja. Nuorten palkkatukeen on tarkoitus liittää palkkatukisetele/työllistymisaseteli, jonka avulla nuoria aktivoi-

daan hakemaan työtä. Setelin avulla voidaan nuorten välityksellä kertoa työnantajille, erityisesti yrityksille, mahdollisuudesta rekrytoida nuoria palkkatuen avulla.

Valiokunta pitää nuorisotyöttömyyttä erittäin huolestuttavana. Valiokunta tervehtii tyydytyksellä kaikkia hallituksen esittämiä toimia tilanteen lievittämiseksi ja puoltaa ehdotusten hyväksymistä. Valiokunta esittää 1. lakiehdotusta muutettavaksi vuoden 2010 ajaksi siten, että palkkatukea voitaisiin myöntää yrityksille määräaikaisen työsuhteen perusteella yrityksen palkatessa alle 25-vuotiaan nuoren vaikka heti työttömyyden alettua.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että vaatimus alle 25 vuoden iästä rajaa tukitoimien ulkopuolelle suuren joukon vastavalmistuneita nuoria, jotka olisi valiokunnan käsityksen mukaan ollut hyvä sisällyttää erityistoimien piiriin. Nyt yritykset voivat palkata heitä palkkatuella määräaikaiseen työsuhteeseen vasta, kun he ovat ensin olleet vähintään kuusi kuukautta yhdenjaksoisesti työttöminä. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtio ja kunnat kantavat vastuuta nuorisotyöttömyyden lieventämisestä ja palkkaavat töihin yli 25-vuotiaita nuoria, jotka eivät kuulu nyt hyväksyttävien erityistoimien piiriin.

Työssäkäyntialue

Työttömyysturvalaissa säädettyä työssäkäyntialueen määrittelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että työssäkäyntialueet määräytyisivät kilometripohjaisesti. Henkilön työssäkäyntialue olisi hänen asuinpaikastaan 80 kilometrin etäisyydelle ulottuva alue. Tosiasialliset kulkuvaikeudet ja työmatkaan käytettävä aika huomioitaisiin päteväna syynä kieltäytyä työssäkäyntialueen sisällä tarjotusta työstä. Työnhakijalla on pätevä syy kieltäytyä vastaanottamasta hänen työssäkäyntialueeltaan tarjottua työtä, jos hänen päivittäisen työmatkansa kesto ylittäisi kokoaikatyössä keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia.

Valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina. Kilometripohjainen työssäkäyntialue on tasapuolisempi ja oikeudenmukaisempi

kuin kuntarajojen mukaan määräytyvä. Valiokunta pitää tärkeänä muutosta, jossa otetaan nykyistä paremmin huomioon työnhakijan todelliset kulkumahdollisuudet. Valiokunta painottaa, että työnhakijalta ei pidä edellyttää auton hankkimista, vaan autottoman henkilön tosiasialliset kulkumahdollisuudet tulee määrittää julkisten kulkuneuvojen aikataulujen ja kevyen liikenteen käyttömahdollisuuksien mukaan.

Valiokunta korostaa työnhakijoiden alueellisen liikkuvuuden edistämistä ja pitää tärkeänä, että työ- ja elinkeinotoimistoissa kannustetaan työnhakijoita työn hakuun myös oman työssäkäyntialueen ulkopuolelle. Joillakin reiteillä nopeat joukkoliikenneyhteydet mahdollistavat myös yli 80 kilometrin työmatkojen suorittamisen päivittäin alle kolmessa tunnissa.

Työnhakijaksi rekisteröityminen ja työllistymissuunnitelman laatiminen

Työnhakijaksi rekisteröityminen

Työnhakijaksi rekisteröitymistä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että sähköinen verkkopalvelun kautta tapahtuva työnhakijaksi rekisteröityminen olisi ensisijainen tapa. Työnhakijaksi voisi kuitenkin rekisteröityä myös henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa, kuten tähänkin asti.

Valiokunta pitää perusteltuna siirtymistä verkkopalvelun kautta tapahtuvaan rekisteröitymiseen. Se on nopea ja tehokas tapa hoitaa rekisteröityminen ja sopii hyvin monille asiakkaille, jotka voivat muutenkin käyttää sähköistä palvelua hyväkseen työnhakunsa edistämiseen. Samalla se säästää työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstön resursseja käytettäväksi asiakkaiden yksilölliseen palveluun.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että rekisteröitymisen onnistumisella on merkittäviä vaikutuksia työttömän työnhakijan oikeusasemaan. Jos rekisteröinti ei jostakin syystä olekaan onnistunut verkossa, vaikka työnhakija luulee sen onnistuneen, hänen oikeutensa työttömyysturvaan voi siirtyä monella viikolla. Valiokunta pitää välttämättömänä, että verkossa tapahtuva rekisteröityminen tehdään

mahdollisimman helpoksi ja yksinkertaiseksi. Siihen tulee liittyä vahvistusviesti, joka kertoo heti työnhakijalle rekisteröitymisen onnistumisesta tai epäonnistumisesta. Sähköisestä rekisteröinnistä tulee valmistaa selkeä ja helppotajuinen ohjeistus, ja työnhakijoille tulee olla tarjolla sitä koskevaa puhelinneuvontaa.

Valiokunta painottaa henkilökohtaisen kontaktin tärkeyttä ensi kertaa työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaiksi tulevien nuorten palvelemisessa. Valiokunta pitää tärkeänä, että mahdollisimman monet nuoret tulevat henkilökohtaisesti ilmoittautumaan työ- ja elinkeinotoimistoon, jotta heille voidaan tarjota heti työttömyyden alusta lähtien tarvittavaa ohjausta ja neuvontaa sekä muita heille sopivia palveluja.

Työnhakijoiden jakaminen asiakasryhmiin

Työ- ja elinkeinoministeriö on marraskuussa 2009 ohjeistanut työ- ja elinkeinotoimistoja siirtymään asiakassegmentointiin perustuvaan palveluun. Tarkoitus on, että henkilön tullessa työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi suoritetaan alkukartoitus, jossa määritellään, kuuluuko asiakas suoraan työmarkkinoille tähtääviin, osaamisen kehittämisen kautta työmarkkinoille suuntaaviin vai työmarkkinoille kuntoutuviin. Näiden ryhmien lisäksi on asiakkaita, joiden ei katsota olevan työ- ja elinkeinotoimiston keinoin autettavissa ja jotka ohjataan vähimmäisasiainpiiriin.

Asiakassegmentoinnilla pyritään tehostamaan resurssien käyttöä, käyttämään niukkoja henkilöresursseja mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti ja kohdentamaan henkilöstön asiantuntemus sinne, missä siitä arvellaan saatavan suurin hyöty. Valiokunta pitää tavoitetta hyväksyttävänä tilanteessa, jossa monet työ- ja elinkeinotoimistot joutuvat miettimään, miten käytettävissä olevilla resursseilla voitaisiin palvelulla kasvavaa asiakasmäärää. Valiokunta korostaa kuitenkin, että asiakkaan määrittämisen tiettyyn palveluryhmään tulee tapahtua yhdessä asiakkaan kanssa ottaen huomioon hänen omat näkemyksensä palvelutarpeistaan.

Valiokunta pitää huolestuttavana, että saadun arvion mukaan työ- ja elinkeinotoimistoissa on

ohjattu noin 17 000 asiakasta vähimmäisasiainpiiriin. Valiokunta korostaa, että Suomen väestön ikääntyessä kaikkien työikäisten työpästä tarvitaan eikä ketään pitäisi päästää syrjäytymään työmarkkinoilta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että asiakkaan ohjaaminen vähimmäisasiainpiiriin perustuu aina asiakkaan kanssa yhdessä tehtyyn tilannearvioon ja asiakkaan suostumukseen. Valiokunta painottaa, että myös vähimmäisasiainpiirissä olevan asiakkaan tilannetta tulee seurata ja tilanteen muuttuessa tai asiakkaan sitä esittäessä ottaa hänet aktiivipalvelujen piiriin.

Suunnitelmalajien vähentäminen

Työllistymissuunnitelmalla ehdotetaan korvattavaksi nykyiset työnhakusuunnitelma, yksilöity työnhakusuunnitelma, uudistettu yksilöity työnhakusuunnitelma ja työllistymisohjelma. Valiokunta pitää uudistusta erittäin tervetulleena. Valiokunta on useissa mietinnössään pitänyt tärkeänä järjestelmän selkiyttämistä siten, että erinimisten suunnitelmien määrä vähenee. Valiokunta katsoo, että ehdotettu muutos helpottaa järjestelmän hahmottamista ja palvelee niin asiakkaiden kuin työ- ja elinkeinotoimiston henkilöstönkin tarpeita.

Työllistymissuunnitelman laatiminen

Esityksen mukaan työnhakijan palvelutarve arvioitaisiin ja hänen kanssaan laadittaisiin työllistymissuunnitelma kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta. Valiokunta pitää ehdotusta perusteltuna. Työnhakijan työllistymisen nopeuttamiseksi on tärkeää, että työllistymissuunnitelma laaditaan heti työnhaun alkuvaiheessa.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota työ- ja elinkeinotoimistojen resurssitilanteeseen, joka vaikeuttaa uudistuksen asianmukaista toteuttamista varsinkin suurissa työ- ja elinkeinotoimistoissa. Monissa niistä työttömyyden kasvu näkyy ruuhkina ja palvelun heikkenemisenä. Joissakin toimistoissa on ruuhkien purkamiseksi siirrytty ajanvarausjärjestelmästä jonotusjärjestelmään, mikä on merkkinnyt luopumista oma-neuvojajärjestelmästä ja vähentänyt mahdollisuuksia yksilölliseen palveluun.

Ollakseen vaikuttava työllistymissuunnitelman tulee olla laadukas — sen tulee pohjautua analyysiin työnhakijan vahvuuksista ja palvelutarpeista ja sen laatimisessa tulee hyödyntää työ- ja elinkeinotoimiston henkilöstön asiantuntemusta niin alueen työmarkkinoista kuin työllistymistä edistävistä koulutuksesta ja muista palveluista. Jos työ- ja elinkeinotoimiston henkilöstö ei ehdi panostaa työllistymissuunnitelmien yksilölliseen laatimiseen, lakiehdotuksen hyvä tarkoitus ei toteudu.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että työ- ja elinkeinotoimistoihin saadaan lisää työvoimaa niin, että ruuhkat pystytään purkamaan ja työllistymissuunnitelmat laatimaan asianmukaisesti.

Saapuminen työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 11/2010 vp) kiinnittänyt huomiota työnhaun voimassaolon lakkaamista koskeviin säännöksiin, joilla on kiinteä yhteys työttömyysturvalain mukaiseen oikeuteen saada työttömyysetuutta. Julkisesta työvoimapalvelusta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan työnhaun voimassaolo lakkaa, jos työnhakija ei saavu sovittuun tai työ- ja elinkeinotoimiston työnhakijalle muutoin etukäteen ilmoittamaan työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen. Tilaisuuteen saapumatta jättämistä voidaan valiokunnan mielestä tällaisessa sääntelyyhteydessä pitää vakavana laiminlyöntinä ainoastaan, jos poisjäännille ei ole esitettävissä hyväksyttävää syytä. Säännöstä on syytä täydentää tätä tarkoittavalla maininnalla.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemyksiin ja esittää muutoksia julkisesta työvoimapalvelusta annettuun lakiin ja työttömyysturvalakiin ehdotettuihin säännöksiin, jotka koskevat saapumatta jäämistä työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen.

Työmarkkinatoimenpiteeseen osallistuvan oikeusasema

Työmarkkinatoimenpiteisiin ehdotetaan sovellettavaksi yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain tietosuojaa koskevia säännöksiä soveltuvin osin. Lisäksi ehdotetaan muutoksia työharjoittelun ja työelämävalmennuksen enimmäiskeston.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan huomauttanut, että työmarkkinatoimenpiteeseen osallistuvan oikeusasema näyttäisi edelleen jäävän jossain määrin aukolliseksi. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on tämän vuoksi syytä vielä arvioida, tulevatko esimerkiksi tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain säännökset näiden lakien soveltamisalamääritelmien johdosta sovellettaviksi myös näissä tilanteissa. Lakiehdotuksen 8 luvun 3 §:ään on perustuslain 6 §:n 2 ja 4 momentin sisältämien yhdenvertaisuussäännösten vuoksi asianmukaista lisätä viittaukset myös edellä mainittuihin lakeihin, jos ne eivät muutoin tule sovellettaviksi. Lisäksi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on syytä arvioida myös vuosilomalainsäädännön sovellettavuutta työmarkkinatoimenpiteeseen osallistuvan osalta.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on useissa yhteyksissä kiinnittänyt huomiota työmarkkinatoimenpiteisiin osallistuvien oikeusasemassa oleviin puutteisiin ja edellyttänyt hallituksen selvittävän, miten oikeusasema saataisiin mahdollisimman lähelle työsopimussuhteisten oikeusasemaa. Valiokunta pitää tärkeinä nyt tehtyjä ehdotuksia, joilla työmarkkinatoimenpiteeseen osallistuvat saatetaan työelämän tietosuojasäännösten piiriin.

Valiokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan näkemykseen siitä, että oikeusasemaan jää edelleen merkittäviä puutteita. Valiokunta esittää 1. lakiehdotukseen lisättäväksi viittaukset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeihin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että työmarkkinatoimenpiteisiin osallistuvat saatetaan asianmukaisella tavalla myös vuosilomasuojelun piiriin esimerkiksi säätämällä sovittavaan toimenpidejaksoon sisältyvästä yhdenjaksoisesta vapaasta, jonka pituus on suhteessa toimenpidejakson pituuteen ja joka vastaa vuosilomalain vähimmäis-

tasoa. Vuosilomasuojelun toteuttaminen edellyttää muutoksia useisiin lakeihin, eikä niitä ole mahdollista tehdä eduskuntakäsittelyn yhteydessä ilman asianmukaista valmistelua. Tästä syystä valiokunta esittää eduskunnan hyväksyttäväksi lausumaa, jossa edellytetään hallituksen valmistelevan kiireellisesti lainmuutokset, joilla työmarkkinatoimenpiteisiin osallistuvat saataan vuosilomalaissa tarkoitetun työaika-suojelun piiriin (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

3 luku. Työ- ja elinkeinotoimiston palvelujen perusteet

6 a §. Työnhaun voimassaolon lakkaaminen. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa on katsottu, että 1 momentin 4 kohtaan tulisi lisätä maininta hyväksyttävästä syystä. Työ- ja elinkeinoministeriö on lausunnossaan katsonut, että tällainen maininta sopii huonosti säännöksen rakenteeseen, ja pitänyt parempana vaihtoehtona 4 kohdan poistamista. Valiokunta yhtyy työ- ja elinkeinoministeriön näkemykseen ja ehdottaa 4 kohtaa poistettavaksi. Pykälän 2 momentin viittaussäännökseen on tehty 1 momentin muutoksesta johtuva tekninen muutos.

6 luku. Ammatillisen kehittymisen palvelut

14 §. Vakuutusturva. Pykälän 1 momentin rakennetta ehdotetaan selkiytettäväksi. Tarkoitus ei ole muuttaa pykälän asiasisältöä, vaan henkilöasiakkaan tulee saada valtion varoista korvaus työllistymistä edistävässä palvelussa tapahtuneesta tapaturmasta tai saadusta ammattitaudista samoin perustein kuin nykyisinkin. Työhönvalmennukseen osallistuvat tulevat uutena ryhmänä vakuutusturvan piiriin.

7 luku. Työllistymisen edistäminen työllisyysmäärärahojen avulla

1 a §. Palkkatuen myöntäminen elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle. Saadun selvityksen perusteella 4 kohtaan esitetään lisättäväksi sanat "ennen palkkatuen myöntämistä", jotta säännös vastaa tarkemmin ryhmäpoikkeusasetuksen vastaavaa säännöstä.

2 §. Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset. Saadun selvityksen perusteella 2 momentin 1 kohdasta esitetään poistettavaksi sana "työssäkäyntialueella", koska työssäkäyntialuetta koskevia säännöksiä ehdotetaan työttömyysturvain 1 luvun 9 §:ssä muutettavaksi siten, että jokaiselle työnhakijalle määritellään oma työssäkäyntialue, joka ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen asuinpaikastaan.

3 §. Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset. Yleisperusteluissa esitetyillä perusteilla valiokunta esittää pykälään lisättäväksi uuden 2 a kohdan vuoden 2010 loppuun asti voimassa olevasta nuorten palkkatuesta, jolla yritys voi palkata alle 25-vuotiaan nuoren heti työttömyyden alettua. Lakiehdotuksen mukainen 2 a kohta siirtyy 2 b kohdaksi, joka on voimassa vuoden 2011 ajan.

8 luku. Työmarkkinatoimenpiteet

3 §. Oikeusasema sekä vastuu työturvallisuudesta ja tietosuojasta. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetyistä syistä pykälään ehdotetaan lisättäväksi 2 momentti, joka sisältää viittaukset tasa-arvolakiin ja yhdenvertaisuuslakiin. Pykälän 4 momentista on korjattu kirjoitusvirhe.

9 luku. Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Saadun selvityksen perusteella ehdotetaan, että luvun 2, 4 ja 7 §:ään tehdään muutokset, jotka johtuvat työnhakusuunnitelman korvaamisesta työllistymissuunnitelmalla.

2. Laki työttömyysturvan muuttamisesta

2 luku. Etuuden saamisen työvoimapoliittiset edellytykset

18 §. Työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jääminen. Perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmenevillä perusteilla valiokunta ehdottaa, että 2 momenttiin lisätään hyväksyttävää syytä koskeva maininta.

5 luku. Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

10 §. Työssäoloehdon voimassaolo. Saadun selvityksen perusteella pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaava muutos kuin työmarkkinoilta poissaoloa koskevaan 2 luvun 11 §:ään.

6 luku. Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

11 §. Työssäoloajan laskeminen. Saadun selvityksen perusteella lain 6 luvun 11 §:n 1 ja 3 momentin viittaussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi. Vuoden 2010 alussa voimaan tulleen lainmuutoksen yhteydessä viittaussäännökset jäivät muuttamatta. Voimassa olevassa laissa viitataan 3 §:ään, vaikka lainmuutoksen jälkeen viittauksen pitäisi olla 3 a §:ään. Viittaus 10 §:ään on tarpeeton, koska 10 § kumottiin lainmuutoksen yhteydessä.

7 luku. Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

11 §. Omavastuuajan voimassaolo ja 12 §. Työmarkkinatuen kesto. Saadun selvityksen perusteella ehdotetaan omavastuuajan voimassaoloa koskeva säännös lisättäväksi lakiin. Säännös on ollut laissa vuoden 2009 loppuun asti, mutta vuoden 2010 lainmuutoksen yhteydessä se on jäänyt vahingossa pois laista, kun työttömyysturvalain työmarkkinatukea koskevia lukuja on yhdistetty. Lain rakenteen kannalta selkeintä on, että lisäys toteutetaan muuttamalla voimassa olevan lain 7 luvun 11 §. Säännös on aivan samansisältöinen kuin vuoden 2009 loppuun voimassa ollut työttömyysturvalain 7 luvun 10 §. Koska omavastuuajan voimassaoloa koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi 7 luvun 11 §:ksi,

voimassaolevan lain 11 §:ää vastaava säännös työmarkkinatuen kestosta lisättäisiin lakiin uudeksi 12 §:ksi.

8 luku. Työmarkkinatuen erityiset työvoimapoliittiset rajoitukset

4 a §. Työmarkkinatukioikeuden lakkauttaminen. Valiokunta kiinnittää huomiota ehdotetun 4 a §:n 2 momentin sanamuodon ja yksityiskohtaisten perustelujen väliseen ristiriitaan. Työssäolovelvoitetta kerryttäisi momentin sanamuodon mukaan työssäoloehdon täyttävän työn lisäksi työllistymistä edistävästä palveluista työvoimapoliittinen aikuiskoulutus sekä julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 8 luvun mukainen työkokeilu, työelämävalmennus ja työharjoittelu. Perustelujen mukaan työssäolovelvoitetta kerryttäisi 10 luvun 1 §:n 2 momentin 1—5 kohdissa mainittuihin työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuminen. Perusteluissa tarkoitettuja palveluja ovat pykälässä tarkoitettujen palvelujen lisäksi myös omaehtoinen opiskelu, työ- ja koulutuskokeilu sekä maahanmuuttajan rinnastetut kotoutumistoimenpiteet. Saadun selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että yksityiskohtaiset perustelut ovat tältä osin virheelliset.

11 luku. Toimeenpanoa koskevat säännökset

4 §. Työvoimapoliittinen lausunto. Saadun selvityksen perusteella 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työvoimapoliittisessa lausunnossa on todettava, sisältykö työllistymistä edistävä palvelu työllistymissuunnitelmaan ja kuuluuko työnhakija muutosturvan piiriin.

Voimaantulosäännökset

Hallitus esittää, että lait tulevat voimaan 1.5.2010. Valiokunta pitää tärkeänä, että lait saadaan mahdollisimman pian voimaan. Valiokunta esittää kuitenkin, että voimaantulosäännöksistä poistetaan päivämäärät, jotta lakien eduskuntakäsittelyssä mahdollisesti tapahtuvat viiveet voidaan ottaa huomioon lakien voimaantuloajankohdassa.

Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 ja 3 momenttiin ehdotetaan otettaviksi nuorten palkkatuen voimassaoloaikoja koskevat säännökset. Lisäksi voimaantulosäännökseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädetään työllistymissuunnitelmaa koskevien säännösten soveltamisesta aiemmin laadittuihin suunnitelmiin.

Työttömyysturvalain 6 luvun 11 §:ää ja 7 luvun 11 §:ää koskevia muutoksia ehdotetaan sovellettavaksi taannehtivasti vuoden 2010 alusta lukien, koska niitä on sovellettu aiemmin voimassa olleen käytännön mukaan myös vuoden 2010 alun jälkeen. Tämän vuoksi takautuvalla

soveltamisella ei ole vaikutusta kansalaisten saamiin työttömyysetuuksiin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään kaksi lausumaa (Valiokunnan lausumaehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan julkisesta työvoimapalvelusta 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1295/2002) 4 luvun 2 §:n 2 momentti, 4 §:n 3 momentti ja 5 §, sekä 7 luvun 2 §:n 2 momentin 5 kohta, 3 §:n 4 momentin 4 kohta ja 7 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 7 luvun 2 §:n 2 momentin 5 kohta laissa 1216/2005 ja 3 §:n 4 momentin 4 kohta laissa 547/2006,

muutetaan 1 luvun 7 §:n 1 momentin 3, 8 ja 13 kohta, 2 luvun 2 §:n 2 momentti, II osan otsikko, 3 luvun otsikko, 2 §:n 1 ja 3 momentti, 3 §:n 1 ja 4 momentti, 4 §, 5 §:n 1 momentti sekä 6—9 §, 4 luvun 6 §, 5 ja 5 a luku, 6 luvun 14 §:n 1 ja 3 momentti, 7 luvun 2 §:n 2 momentin 1 ja 4 kohta, 3 §:n 3 momentti, *(poist.)* 9 §:n 4 momentti sekä 11 §:n 3 momentin 2 kohta ja 4 momentti, 8 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta sekä 3 ja 5 §, *9 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, 4 § sekä 7 §:n 1 ja 2 momentti, 10 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohta sekä 13 luvun 3 §,*

sellaisina kuin niistä ovat 3 luvun 2 §:n 1 momentti ja 3 §:n 4 momentti sekä 7 luvun 2 §:n 2 momentin 1 ja 4 kohta, 3 §:n 3 momentti, 9 §:n 4 momentti sekä 11 §:n 3 momentin 2 kohta ja 4 momentti mainitussa laissa 1216/2005, 3 luvun 7 § laissa 306/2004, 3 luvun 8 § ja 13 luvun 3 § osaksi laissa 458/2005, 5 ja 5 a luku niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen, 7 luvun 3 §:n 4 momentin 3 kohta mainitussa laissa 547/2006, *9 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, 4 § sekä 7 §:n 1 ja 2 momentti laissa 1198/2009* sekä 10 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohta laissa 1062/2006, ja

lisätään 1 luvun 7 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1216/2005, uusi 14—16 kohta, 3 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1216/2005, uusi 5 momentti sekä lukuun uusi 6 a §, 7 lukuun uusi 1 a §, luvun 3 §:n 4 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 547/2006, väliaikaisesti uusi 2 a ja 2 b kohta ja luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1050/2004 ja 1177/2007, uusi 4 momentti, 8 luvun 2 §:n 1 momenttiin uusi 4 kohta ja lukuun uusi 3 a § sekä 11 lukuun uusi 7 § seuraavasti:

<p>1 luku</p> <p style="text-align: center;">Yleiset säännökset</p> <p>7 § (Kuten HE)</p> <p>2 luku</p> <p>Julkisessa työvoimapalvelussa noudatettavat periaatteet</p> <p>2 § (Kuten HE)</p> <p style="text-align: center;">II OSA</p> <p style="text-align: center;">TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTON PALVELUT JA PALVELUPROSESSI</p> <p>3 luku</p> <p>Työ- ja elinkeinotoimiston palvelujen perusteet</p> <p>2—6 § (Kuten HE)</p> <p>6 a §</p> <p style="text-align: center;"><i>Työnhaun voimassaolon lakkaaminen</i></p> <p>Työnhaun voimassaolo lakkaa, jos työnhakija:</p> <p>(1—3 kohta kuten HE) (4 kohta <i>poist.</i>) (4—6 kohta kuten HE:n 5—7 kohta)</p> <p>Työnhaun voimassaolon lakattua työnhaku tulee uudelleen voimaan siten kuin 5 §:n 1 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa säädetään. Jos työnhaun voimassaolo on lakannut 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun menettelyn johdosta, edellytetään lisäksi, että henkilöasiakas pyytäänsään rekisteröintiä sitoutuu osallistumaan työkyvyn ja työkyvyn selvittämiseen liittyviin toimenpiteisiin.</p>	<p>7—9 § (Kuten HE)</p> <p>4 luku</p> <p style="text-align: center;">Työnvälityspalvelut</p> <p>6 §</p> <p><i>Työnantaja-asiakkaan maksulliset erityispalvelut</i></p> <p>(1 mom. kuten HE) Henkilöstön hankintaan, vähentämiseen ja työyhteisön kehittämiseen liittyviä <i>erityispalveluja</i> voidaan täydentää 3 luvun 1 §:ssä säädettyin perustein. (3 ja 4 mom. kuten HE)</p> <p>5 luku</p> <p>Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma</p> <p>1—5 § (Kuten HE)</p> <p>5 a luku</p> <p>Muutosturva</p> <p>1—5 § (Kuten HE)</p> <p>6 luku</p> <p style="text-align: center;">Ammatillisen kehittymisen palvelut</p> <p>14 §</p> <p style="text-align: center;"><i>Vakuutusturva</i></p> <p><i>Siltä osin kuin henkilöasiakkaalla ei ole oikeutta vähintään samansuuruiseen korvaukseen muun lain nojalla, suoritetaan korvaus tapaturmasta tai ammattitaudista valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin tapaturmavakuutuslaissa (608/1994) säädetään työtapatur-</i></p>
---	---

masta, jos tapaturma on sattunut tai ammattitauti saatu:

1) 6 luvussa tarkoitettussa työ- tai koulutuskokeilussa taikka yhdistetyssä työ- ja koulutuskokeilussa;

2) 8 luvussa tarkoitettussa työmarkkinatoimenpiteessä;

3) tutustumiskäynnillä oppilaitoksessa;

4) työnhakuvalmennuksessa;

5) työhönvalmennuksessa.

(3 mom. kuten HE)

7 luku

Työllistymisen edistäminen työllisyysmäärärahojen avulla

1 a §

Palkkatuen myöntäminen elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle

Elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle palkkatuki myönnetään tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) annetun komission asetuksen (EY) N:o 800/2008 mukaisena tukena, kun palkkatuella palkattava on:

(1—3 kohta kuten HE)

4) ollut yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään kuusi kuukautta *ennen palkkatuen myöntämistä*;

(5—7 kohta kuten HE)

(2 ja 3 mom. kuten HE)

2 §

Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea ei myönnetä, jos:

1) työnantaja on hakemuksen jättämistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä (*poist.*) samoista tai samanlai-

sista tehtävistä taikka lyhentänyt heidän työaikaansa;

(4 kohta kuten HE)

3 §

Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset

(3 mom. kuten HE)

Yritykselle palkkatukea voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen perusteella. Palkkatukea voidaan kuitenkin myöntää määräaikaisen työsopimuksen perusteella yritykselle:

2 a) *alle 25-vuotiaan työttömän työnhakijan palkkaamiseen (Uusi)*;

(2 b kohta kuten HE:n 2 a kohta)

(3 kohta kuten HE)

5, 9 ja 11 §

(Kuten HE)

8 luku

Työmarkkinatoimenpiteet

2 §

(Kuten HE)

3 §

Oikeusasema sekä vastuu työturvallisuudesta ja tietosuojasta

(1 mom. kuten HE).

Työmarkkinatoimenpiteeseen osallistuvaan sovelletaan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) ja yhdenvertaisuuslain (21/2004) säännöksiä. (Uusi)

(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)

Työmarkkinatoimenpiteissä sovelletaan yksityisyyden suojasta työelämässä annettua lakia, jollei tässä laissa tai muualla toisin säädetä. Lakia sovellettaessa toimenpiteen järjestäjä rinnas-

tetaan *työnantajaan* ja toimenpiteeseen osallistuva työntekijään. Työmarkkinatoimenpiteissä sovelletaan mitä mainitun lain 2 luvun 3 §:ssä, 4 §:n 1 ja 2 momentissa, 5 §:n 1, 2 ja 4 momentissa, 3 luvun 6 §:ssä, 7 §:n 1—3 momentissa, 9 ja 10 §:ssä, 4 luvun 14 ja 15 §:ssä, 5 ja 6 luvussa sekä 7 luvun 21 §:n 2 momentissa, 22 §:ssä ja 24 §:ssä säädetään.

(5 mom. kuten HE:n 4 mom.)

3 a ja 5 §
(Kuten HE)

9 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

2 § (Uusi)

Yleiset edellytykset ja etuudet

Työnhakijalla, joka on täyttänyt 25 vuotta ja joka opiskelee omaehtoisessa koulutuksessa, on oikeus työttömyysetuuteen työttömyysturvalais-
sa säädetyn edellytyksin, jos:

3) opiskelusta on sovittu *työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa* 4 §:ssä säädetyllä tavalla; ja

4 § (Uusi)

Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa

Tuettavasta opiskelusta on sovittava *työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa* ennen opintojen aloittamista.

Tuettavasta opiskelusta voidaan sopia *työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa* opintojen alkamisen jälkeen, jos siihen on painava syy tai jos työnhakija on aloittanut opinnot työsuhteen aikana.

7 § (Uusi)

Opintojen seuranta ja keskeytyminen

Työ- ja elinkeinotoimisto seuraa työnhakijan opintojen etenemistä *työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa* sovitulla tavalla.

Jos työnhakija ei etene opinnoissaan riittävästi tai laiminlyö ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle opintojen etenemisestä *työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa* sovitulla tavalla, työ- ja elinkeinotoimisto päättää, ettei työnhakijan omaehtoista opiskelua voida enää tukea työttömyysetuudella. Oikeus työttömyysetuuteen lakkaa tällöin ajankohdasta, josta työnhakijan opintojen ei voida katsoa edenneen riittävästi tai jona työnhakijan olisi tullut ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle opintojen etenemisestä.

10 luku

Ylläpitokustannusten korvaaminen

1 §
(Kuten HE)

11 luku

Toimeenpanoon liittyvä yhteistyö

7 §
(Kuten HE)

13 luku

Muutoksenhaku

3 §
(Kuten HE)

Tämä laki tulee voimaan *päivänä kuuta* 2010.

Lain 7 luvun 3 §:n 4 momentin 2 a kohta on voimassa 31 päivään joulukuuta 2010. Sen no-

jalla myönnettyä palkkatukea voidaan maksaa enintään 31 päivään joulukuuta 2011.

Lain 7 luvun 3 §:n 4 momentin 2 b kohta tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011, ja se on voimassa 31 päivään joulukuuta 2011. Sen nojalla myönnettyä palkkatukea voidaan maksaa enintään 31 päivään joulukuuta 2012. (Uusi).

Ennen tämän lain voimaantuloa laadittuun työnhakusuunnitelmaan, yksilöityyn työnhakusuunnitelmaan, uudistettuun yksilöityyn työhä-

kusuunnitelmaan ja työllistymisohjelmaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään työllistymissuunnitelmasta. (Uusi).

Jos 5 a luvun 2 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset muutosturvan piiriin kuulumiselle ovat täyttyneet ennen lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa ollutta 5 a luvun 2 §:n 2 momenttia siltä osin kuin se koskee pyynnön esittämistä.

(6—8 mom. kuten HE:n 4—6 mom.)

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun 1 ja 5 § sekä 6 §:n 1 momentti ja 11 luvun 2 §:n 5 momentin 5 kohta, sellaisena kuin niistä on 8 luvun 1 § laissa 307/2004,

muutetaan 1 luvun 3 §, 5 §:n 1 momentin 9, 10 ja 10 a kohta sekä 9 §, 2 luvun 1 §, 11 §:n 1 momentti, 14 §, 17 §:n 1 momentti ja 18—21 §, 5 luvun 10 §:n 2 momentti, 6 luvun 11 §:n 1 momentti ja 3 momentin johdantokappale, 7 luvun 11 §, 8 luvun 2 §:n 2 momentti, 3 momentin 2 kohta ja 5 momentti, 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 2 momentti, 4 a §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentti, 6 §:n 3 momentti ja 7 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 11 luvun 2 §:n 3 momentti, 4 momentin 11, 16 ja 17 kohta sekä 5 momentin 3 kohta ja 4 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 § ja 2 luvun 18 § osaksi laissa 459/2005, 1 luvun 5 §:n 1 momentin 9 kohta ja 8 luvun 4 a §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentti laissa 1217/2005, 1 luvun 5 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 970/2003 ja 10 a kohta mainitussa laissa 459/2005 sekä 1 luvun 9 § osaksi laissa 1053/2008, 2 luvun 1 § osaksi mainitussa laissa 459/2005 ja laissa 344/2009, (poist.) 20 § mainitussa laissa 459/2005 ja laissa 548/2006, 5 luvun 10 §:n 2 momentti ja 7 luvun 11 § laissa 1188/2009, 6 luvun 11 §:n 1 ja 3 momentin johdantokappale laissa 1252/2006 ja 11 luvun 4 §:n 1 momentti laissa 1199/2009 sekä

lisätään 2 lukuun uusi 1 a ja 18 a §, 7 lukuun uusi 12 § sekä 11 luvun 2 §:n 4 momenttiin uusi 18 kohta seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

3, 5 ja 9 §
(Kuten HE)

2 luku

Etuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset

1, 1 a, 11, 14 ja 17 §
(Kuten HE)

18 §

Työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jääminen

(1 mom. kuten HE)

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos työnhakijan saapumatta jääminen johtuu sairaudesta, tapaturmasta tai henkilöstä itsestään riippumattomasta syystä *taikka jos saapumatta jäämiselle on muu hyväksyttävä syy*. Korvauksetonta määräaika ei aseteta myöskään silloin, kun työnhakija on etukäteen ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle olevansa estynyt saapumasta työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen ja työ- ja elinkeinotoimisto hyväksyy työnhakijan esittämän syyn tilaisuuden järjestämiseksi myöhemmin.

18 a, 19, 20 ja 21 §
(Kuten HE)

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

10 § (Uusi)

Työssäoloehdon voimassaolo

Henkilön katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloeseen luettavassa työssä tai työllistynyt yritystoiminnassa tai omassa työssä *taikka on ollut 10 luvun 1 §:n 2 momentin 1—5 kohdassa tarkoitetussa työllistymistä edistävässä palvelussa* tai on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Henkilöllä katsotaan olleen hyväksyttävä syy työmarkkinoilta poissaololle sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, apuraha-kauden, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

11 § (Uusi)

Työssäoloajan laskeminen

Edellä 3 a ja 9 §:ssä tarkoitettu työssäoloaika lasketaan työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä tarkoitettujen työeläkelakien alaisten ansioiden perusteella.

Edellä 3 a §:ssä tarkoitettua työssäoloaika laskettaessa työhön rinnastettavana aikana otetaan lisäksi huomioon sellainen täysi kalenterikuukausi:

7 luku

Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

11 § (Uusi)

Ostavastuuajan voimassaolo

Ostavastuuaja on voimassa sen kalenterivuoden loppuun, jona se on kokonaan hankittu.

Alkavan kalenterivuoden aikana uutta omavastuuajaa ei edellytetä:

1) *niin kauan kuin henkilö yhdenjaksoisesti saa työmarkkinatukea;*

2) *kun omavastuuaja ajoittuu kahdelle kalenterivuodelle;*

3) *kun omavastuuaja on täytynyt kalenterivuoden päättyessä ilman, että työmarkkinatuen maksu on vielä alkanut;*

4) *kun oikeus työmarkkinatukeen alkaa uudelleen 14 päivän kuluessa edellisen työmarkkinatukioikeuden päättymisestä; tai*

5) *kun henkilö on saanut 3 luvun 4 §:n 5 kohdassa tarkoitettua kuntoutusetuutta tai sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa ja palaa uudelleen työttömäksi työnhakijaksi 14 päivän kuluessa edellä tarkoitetun etuuden päättymisen jälkeen.*

12 § (Uusi)

Työmarkkinatuen kesto

Työmarkkinatuki on kestoaltaan rajoittamaton. Matka-avustus voidaan määrätä maksettavaksi enintään neljän kuukauden ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kuitenkin enintään työsuhteen ajan. Matka-avustus maksetaan viideltä päivältä viikossa sen estämättä, mitä 3 luvun 2 §:ssä säädetään etuuspäivien määrästä viikossa.

8 luku

Työmarkkinatuen erityiset työvoimapolitiiset rajoitukset

2, 3, 4, 4 a, 6 ja 7 §
(Kuten HE)

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

2 §
(Kuten HE)

4 § (Uusi)

Työvoimapolitiittinen lausunto

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa työvoimapolitiittisen lausunnon 2 luvussa, 7 luvun 2 ja 3 §:ssä ja 11 §:n 2 momentissa, 8 luvussa, 10 luvun 2 §:n 1, 2, 4, ja 5 momentissa, 3 §:ssä ja 5 §:n 1 ja 3 momentissa sekä julkisesta työvoimapolitiittisesta annetun lain 5 a luvun 2 §:n 1—3 momentissa säädettyistä edellytyksistä ja 9 luvun 3 §:n 2—4 momentissa tarkoitettua todisteellisesta keskeytymisestä sekä 5—7 §:ssä säädettyistä edellytyksistä. Työvoimapolitiittisessa lausunnossa on todettava *työllistymistä edistävän palvelun sisältyminen työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan sekä muutosturvan piiriin kuuluminen.*

Tämä laki tulee voimaan *päivänä kuuta* 2010.

(2—3 mom. kuten HE)

Lain 6 luvun 11 §:n 1 momenttia ja 3 momentin johdantokappaletta sekä 7 luvun 11 §:ää sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2010. (Uusi)

3.**Laki****kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* kuntouttavasta työtoiminnasta 2 päivänä maaliskuuta 2001 annetun lain (189/2001) 3 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale, 5 §, 8 §:n 1 momentin 3 kohta ja 3 ja 5 momentti *sekä 10 §,*

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentti ja 2 momentin johdantokappale laissa 1293/2002, 5 § osaksi mainitussa laissa 1293/2002 sekä 10 § osaksi mainitussa laissa 1293/2002 ja osaksi laissa 1272/2009 seuraavasti:

3, 5 ja 8 §
(Kuten HE)

10 § (Uusi)

Velvollisuus osallistua aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavaan työtoimintaan

Henkilöllä, joka täyttää 3 §:ssä säädettyt edellytykset, on velvollisuus osallistua aktivointisuunnitelman laatimiseen yhdessä työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan kanssa.

Aktivointisuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jäämiseen sekä kieltäytymiseen

osallistumasta aktivointisuunnitelman laatimiseen ja siihen merkittyyn kuntouttavaan työtoimintaan sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 luvun 18—18 a §:ssä sekä 8 luvun 6 §:ssä ja toimeentulotuesta annetun lain 10 §:n 1, 3 ja 4 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2010.

4.

Laki**maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 9 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (493/1999) 11 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1215/2005, seuraavasti:

11 §
(Kuten HE)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 2010.

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kiireellisesti lainmuutokset, joilla työmarkkinatoimenpiteisiin osallistuvat saatetaan vuosilomalaisissa tarkoitettun työaikasuojelun piiriin.*

2. *Eduskunta edellyttää, että työ- ja elinkeinoministeriö toimittaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2011 loppuun mennessä selvityksen lainmuutosten vaikutuksista vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistymismahdollisuuksiin.*

Helsingissä 9 päivänä huhtikuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Arto Satonen /kok	Jari Larikka /kok
vpj.	Jukka Gustafsson /sd	Markus Mustajärvi /vas
jäs.	Hannakaisa Heikkinen /kesk	Paula Sihto /kesk
	Anna-Maja Henriksson /r	Katja Taimela /sd
	Arja Karhuvaara /kok	Tarja Tallqvist /kd
	Johanna Karimäki /vihr	Kimmo Tiilikainen /kesk
	Merja Kuusisto /sd	Jyrki Yrttiaho /vas
	Merja Kyllönen /vas	vjäs. Petri Pihlajaniemi /kok.
	Esa Lahtela /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.

VASTALAUSE 1

Perustelut*Palkkatukijärjestelmä*

Työvoimapalvelulain olennaisimmat muutokset liittyvät kolmannen sektorin työllistämismahdollisuuksiin. Valitettavasti hallituksen esityksessä näkyy ylivarovaisuus EU:n valtiontukia koskeviin ehtoihin ja mahdollisiin kilpailuväeristymiin, vaikka sellaisesta ei saatu minkäänlaista näyttöä asiantuntijakuulemisessa.

Hallituksen esityksen laatijoilla olisi ollut monta muuta vaihtoehtoa elinkeinotoiminnan määrittelyn ja siihen kytkeytyvän de minimis- ja ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisen sijaan. Paras ratkaisu olisi ollut luoda sellainen palkkatukijärjestelmä, jossa myönnettävä tuki seuraa työttömän mukana ja jokainen työnantaja, joka muuten täyttää tuen myöntämisen ehdot, olisi siihen automaattisesti oikeutettu. Tässä mallissa tuki ei olisi valikoivaa eikä tarveharkintaista, ja silloin se ei myöskään väeristäisi kilpailua. Työttömän mukana seuraava korvamerkitty tuki olisi voitu ottaa käyttöön ainakin rajoitetusti, esimerkiksi nuorisotyöttömyyden suitsimiseksi.

Suomi olisi voinut myös hakea notifiointia nykyiselle tukijärjestelmälle. Osin viime lamasta periytyvä syrjäytyminen, liki kolmensadantuhannen työttömän massatyöttömyys ja rajusti kasvava nuorisotyöttömyys olisivat olleet vahvoja perusteita jatkaa nykyistä työllistämistukijärjestelmää.

Sosiaalisten yritysten lainsäädännön valuviat realisoituvat nyt, kun tarvittaisiin kaikki mahdolliset toimijat työllistämään ja torjumaan syrjäytymistä. Tukijaksojen keston rajaaminen ja työmarkkinatoimenpiteiden enimmäiskeston lyhentäminen kuuteen kuukauteen toimenpiteen järjestäjää kohden vaikeuttavat entisestään vaikeimmin työllistyvien työttömien tilannetta.

Niiden kolmannen sektorin organisaatioiden, jotka joutuvat noudattamaan joko de minimis- tai ryhmäpoikkeusasetusta, on aiempaa hankalampi työllistää. De minimis -asetuksessa tuki-

katto tulee kolmen vuoden aikana vastaan pienissäkin yhdistyksissä, ja ryhmäpoikkeusasetus edellyttää liian suurta omarahoitusosuutta palkkakustannuksista. Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisessa kohderyhmien määrittelyssä ei ole käytetty hyväksi sitä liikkumatilaa, jonka EU-säädökset mahdollistaisivat.

Nuorten aseman parantaminen

Nuorisotyöttömyys kasvaa hurjaa vauhtia. Siksi siihen tulee panostaa erityisesti sekä lainsäädäntöä muuttamalla että resursseja kohdentamalla. Valiokunnan kanta nuorten työllistämisen helpottamiseksi palkkatukea käytettäessä on aivan oikeansuuntainen, mutta määräaikaisen ratkaisun sijaan nuoret olisi voitu nostaa pysyvällä lakimuutoksella entistä selkeämmin erityistoimia tarvitseväksi kohderyhmäksi. Nykyinen nuorten yhteiskuntatakuu ei takaa nuorille sitä kaikkein oleellisinta eli työpaikkaa.

Työllistymissuunnitelman yksipuolinen velvoittavuus

Kahden viikon kuluessa työttömyyden alkamisesta laadittava työllistymissuunnitelma korvaa aiemmat monenkirjavat suunnitelmat. Perusongelma suunnitelmassa on vieläkin se, että se on vain yhteen suuntaan velvoittava. Työttömien on toteutettava kaikki se, mitä suunnitelmaan kirjaetaan, mutta viranomaista se ei velvoita välttämättä mihinkään. Jotta suunnitelma toimisi ja olisi ennakoitava, tulisi sen sitouttaa myös viranomainen työllistymistä edistäviin konkreettisiin toimenpiteisiin.

Toimenpiteistä syrjäytetyt

Työ- ja elinkeinoministeriön tilastoissa on jo 17 000 työnhakija-asiakasta, joiden tilanteen virkailija on arvioinut sellaiseksi, etteivät he ole enää hallinnon toimenpiteiden ulottuvissa. Heitä ei kuitenkaan saa jättää yksin. Henkilökohtai-

sen eläkeratkaisun hakeminen on parempi vaihtoehto kuin ihmisen roikottaminen ei kenenkään vastuulla. Siksi eläkeratkaisujen tekemiseen tulee suunnata enemmän resursseja.

Aktiivitoimiin kannustaminen

Uusi työssäkäyntialueen määrittely tarkoittaa, että suuri joukko toimenpiteisiin osallistuvista menettää toimenpiteen aikaisen korotetun ylläpitokorvauksen. Sen on ajateltu kannustavan työttömiä hakeutumaan aktiivisesti esimerkiksi koulutukseen ja kattavan osan siitä aiheutuvista kustannuksista. Nyt työssäkäyntialueen uusi määrittely vie monelta tämän kannustinlisän, ja silloin muutos toimii aktivointitavoitetta vastaan. Siksi työ- ja elinkeinoministeriössä pitäisi-

kin ripeästi käynnistää valmistelu, jotta luotaisiin sellainen malli, joka kaikkien kohdalla toimisi aidon kannustavasti, eikä tällaisia väliinpu-toajaryhmiä syntyisi.

Ehdotus

Edellä olevan perustella ehdotamme,

että 3. ja 4. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisina,

että 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Vastalauseen muutosehdotukset) ja

että hyväksytään neljä lausumaa (Vastalauseen lausumaehdotukset).

1.

Laki

julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta (poist.)

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan julkisesta työvoimapalvelusta 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1295/2002) 4 luvun 2 §:n 2 momentti, 4 §:n 3 momentti ja 5 §, sekä 7 luvun 2 §:n 2 momentin 5 kohta, 3 §:n 4 momentin 4 kohta ja 7 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 7 luvun 2 §:n 2 momentin 5 kohta laissa 1216/2005 ja 3 §:n 4 momentin 4 kohta laissa 547/2006,

muutetaan 1 luvun 7 §:n 1 momentin 3, 8 ja 13 kohta, 2 luvun 2 §:n 2 momentti, II osan otsikko, 3 luvun otsikko, 2 §:n 1 ja 3 momentti, 3 §:n 1 ja 4 momentti, 4 §, 5 §:n 1 momentti sekä 6—9 §, 4 luvun 6 §, 5 ja 5 a luku, 6 luvun 14 §:n 1 ja 3 momentti, 7 luvun 2 §:n 2 momentin 1 ja 4 kohta, 3 §:n 3 momentti, 9 §:n 4 momentti sekä 11 §:n 3 momentin 2 kohta ja 4 momentti, 8 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta sekä 3 ja 5 §, 9 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, 4 § sekä 7 §:n 1 ja 2 momentti, 10 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohta sekä 13 luvun 3 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 luvun 2 §:n 1 momentti ja 3 §:n 4 momentti sekä 7 luvun 2 §:n 2 momentin 1 ja 4 kohta, 3 §:n 3 momentti, 9 §:n 4 momentti sekä 11 §:n 3 momentin 2 kohta ja 4 momentti mainitussa laissa 1216/2005, 3 luvun 7 § laissa 306/2004, 3 luvun 8 § ja 13 luvun 3 § osaksi laissa 458/2005, 5 ja 5 a luku niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen, 7 luvun 3 §:n 4 momentin 3 kohta mainitussa laissa 547/2006, 9 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, 4 § sekä 7 §:n 1 ja 2 momentti laissa 1198/2009 sekä 10 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohta laissa 1062/2006, ja

lisätään 1 luvun 7 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1216/2005, uusi 14—16 kohta, 3 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1216/2005, uusi 5 momentti sekä lukuun uusi 6 a §, 7 lukuun uusi 1 a §, luvun 3 §:n 4 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 547/2006, (poist.) uusi 2 a (poist.) kohta ja luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1050/2004 ja 1177/2007, uusi 4 momentti, 8 luvun 2 §:n 1 momenttiin uusi 4 kohta ja lukuun uusi 3 a § sekä 11 lukuun uusi 7 § seuraavasti:

<p>1 luku</p> <p>Yleiset säännökset</p> <p>7 § (Kuten TyVM)</p> <p>2 luku</p> <p>Julkisessa työvoimapalvelussa noudatettavat periaatteet</p> <p>2 § (Kuten TyVM)</p> <p>II OSA</p> <p>TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTON PALVELUT JA PALVELUPROSESSI</p> <p>3 luku</p> <p>Työ- ja elinkeinotoimiston palvelujen perusteet</p> <p>2—9 § (Kuten TyVM)</p> <p>4 luku</p> <p>Työnvälityspalvelut</p> <p>6 § (Kuten TyVM)</p> <p>5 luku</p> <p>Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma</p> <p>1—3 § (Kuten TyVM)</p>	<p>4 §</p> <p><i>Työllistymissuunnitelman sisältö</i></p> <p>(1 mom. kuten TyVM)</p> <p>Suunnitelmassa sovitaan työnhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävästä palveluista. Tarvittaessa suunnitelmassa sovitaan osaamista, työmarkkinavalmiuksia ja toimintakykyä parantavista palveluista, työkyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyvistä toimenpiteistä tai muista työ- ja elinkeinotoimiston palveluista. <i>Suunnitelma on velvoittava sekä työnhakija-asiakkaan että työ- ja elinkeinotoimiston osalta.</i></p> <p>(3 ja 4 mom. kuten TyVM)</p> <p>5 § (Kuten TyVM)</p> <p>5 a luku</p> <p>Muutosturva</p> <p>1—5 § (Kuten TyVM)</p> <p>6 luku</p> <p>Ammatillisen kehittymisen palvelut</p> <p>14 § (Kuten TyVM)</p> <p>7 luku</p> <p>Työllistymisen edistäminen työllisyysmäärärahojen avulla</p> <p>1 a §</p> <p><i>Palkkatuen myöntäminen elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle</i></p> <p>Elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle palkkatuki myönnetään tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mu-</p>
--	---

kaisesti (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) annetun komission asetuksen (EY) N:o 800/2008 mukaisena tukena, kun palkkatuella palkattava on:

(1—7 kohta kuten TyVM)

8) yksin elävä aikuinen, jolla on vähintään yksi huollettava;

9) etniseen vähemmistöön kuuluva, joka tarvitsee kieli- tai ammatillista koulutusta tai työkokemusta, jotta hänen mahdollisuutensa vakituiseen työpaikan saamiseen paranee;

10) sellaisella alalla, joka on vahvasti sukupuolijakautunut, ja hän edustaa vähemmistönä olevaa sukupuolta.

(2 ja 3 mom. kuten TyVM)

Sosiaalista yritystä ei katsota elinkeinotoiminnanharjoittajaksi. (Uusi).

2 §
(Kuten TyVM)

3 §

Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset

(3 mom. kuten TyVM)

Yritykselle palkkatukea voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen perusteella. Palkkatukea voidaan kuitenkin myöntää määräaikaisen työsopimuksen perusteella yritykselle:

2 a) alle 25-vuotiaan tai vastavalmistuneen työttömän työnhakijan palkkaamiseen;

(2 b kohta *poist.*)

(3 kohta kuten TyVM)

5 ja 9 §
(Kuten TyVM)

11 §

Työllistämistuen kesto

Poiketen 1 ja 2 momentista sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa tarkoitettulle sosiaali-

selle yritykselle myönnettävä palkkatuki voidaan myöntää henkilöä kohden kerrallaan:

2) 12 kuukaudeksi, jos tuella palkattava on pitkäaikaistyötön tai vaikeasti työllistytävä;

Palkkatuki voidaan 1 momentista poiketen myöntää enintään 24 kuukaudeksi, jos valtion virasto tai laitos, kunta, yhdistys tai säätiö palkkaa tuella henkilön suunnittelemaan ja järjestämään työttömille työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistymistä edistäviä toimenpiteitä. (*Poist.*)

8 luku

Työmarkkinatoimenpiteet

2, 3 ja 3 a §
(Kuten TyVM)

5 §

Sopimuksen enimmäiskesto

Työ- ja elinkeinotoimisto voi tehdä työmarkkinatoimenpidettä koskevan sopimuksen siksi ajaksi, jonka toimenpiteen tavoitteena olevan työmarkkinavalmiuksien edistämisen arvioidaan kestävän. Sopimuksen tai sopimusten yhteenlaskettu kesto ei kuitenkaan saa ylittää:

1) saman järjestäjän toimenpiteessä *kahtatoista* kuukautta;

(2 kohta *poist.*)

Työelämävalmennuksen enimmäiskeston laskenta aloitetaan uudelleen alusta, kun henkilö on ollut enimmäiskeston täytyttyä (*poist.*) työttömänä vähintään 12 kuukautta. Työharjoittelun enimmäiskeston laskenta aloitetaan uudelleen alusta, kun henkilö on ollut enimmäiskeston täytyttyä yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään kolme kuukautta.

9 luku	11 luku
Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu	Toimeenpanoon liittyvä yhteistyö
2, 4 ja 7 § (Kuten TyVM)	7 § (Kuten TyVM)
10 luku	13 luku
Ylläpitokustannusten korvaaminen	Muutoksenhaku
1 § (Kuten TyVM)	3 § (Kuten TyVM)
	Voimaantulo (1 mom. kuten TyVM) (2 ja 3 mom. poist.) (2—6 mom. kuten TyVM:n 4—8 mom.)

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun 1 ja 5 § sekä 6 §:n 1 momentti ja 11 luvun 2 §:n 5 momentin 5 kohta, sellaisena kuin niistä on 8 luvun 1 § laissa 307/2004,

muutetaan 1 luvun 3 §, 5 §:n 1 momentin 9, 10 ja 10 a kohta sekä 9 §, 2 luvun 1 §, 11 §:n 1 momentti, 14 §, 17 §:n 1 momentti ja 18—21 §, 5 luvun 10 §:n 2 momentti, 6 luvun 11 §:n 1 momentti ja 3 momentin johdantokappale, 7 luvun 11 §, 8 luvun 2 §:n 2 momentti, 3 momentin 2 kohta ja 5 momentti, 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 2 momentti, 4 a §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentti, 6 §:n 3 momentti ja 7 §:n 1 momentin 4 kohta sekä 11 luvun 2 §:n 3 momentti, 4 momentin 11, 16 ja 17 kohta sekä 5 momentin 3 kohta ja 4 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 § ja 2 luvun 18 § osaksi laissa 459/2005, 1 luvun 5 §:n 1 momentin 9 kohta ja 8 luvun 4 a §:n 1 momentin 2 kohta ja 2 momentti laissa 1217/2005, 1 luvun 5 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 970/2003 ja 10 a kohta mainitussa laissa 459/2005 sekä 1 luvun 9 § osaksi laissa 1053/2008, 2 luvun 1 § osaksi mainitussa laissa 459/2005 ja laissa 344/2009, (poist.) 20 § mainitussa laissa 459/2005 ja laissa 548/2006, 5 luvun 10 §:n 2 momentti ja 7 luvun 11 § laissa 1188/2009, 6 luvun 11 §:n 1 ja 3 momentin johdantokappale laissa 1252/2006 ja 11 luvun 4 §:n 1 momentti laissa 1199/2009 sekä

lisätään 2 lukuun uusi 1 a ja 18 a §, 7 lukuun uusi 12 § sekä 11 luvun 2 §:n 4 momenttiin uusi 18 kohta seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

3, 5 ja 9 §
(Kuten TyVM)

2 luku

Etuuden saamisen työvoimapolitiittiset edellytykset

1, 1 a, 11, 14 ja 17 §
(Kuten TyVM)

18 §

Työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jääminen

Työnhakijalla, joka jättää saapumatta työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 7 päivän ajalta saapumatta jäämisestä lukien. Oikeus etuuteen palautuu kuitenkin aikaisintaan siitä päivästä, jona työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jollei suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu työ- ja elinkeinotoimiston toiminnasta.

(2 mom. kuten TyVM)

18 a, 19, 20 ja 21 §
(Kuten TyVM)

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

10 §
(Kuten TyVM)

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

11 §
(Kuten TyVM)

7 luku

Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

11 ja 12 §
(Kuten TyVM)

8 luku

Työmarkkinatuen erityiset työvoimapolitiittiset rajoitukset

2, 3, 4, 4 a, 6 ja 7 §
(Kuten TyVM)

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

2 ja 4 §
(Kuten TyVM)

Voimaantulo
(Kuten TyVM)

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. Eduskunta edellyttää, että sosiaalisia yrityksiä koskeva lainsäädäntö uudistetaan pikaisesti niin, että sosiaalisista yrityksistä tehdään rajoitettuja osake-

yhtiöitä, jolloin niiden mahdollisuudet työllistää paranevat oleellisesti.

2. Eduskunta edellyttää, että työ- ja elinkeinotoimistojen riittävät henkilö-

resurssit turvataan luopumalla niiden osalta valtion tuottavuusohjelmasta, jotta laadukas asiakaspalvelu voidaan varmistaa.

3. *Eduskunta edellyttää, että työ- ja elinkeinotoimistoille taataan riittävät resurssit työttömyyden alentamiseksi etenkin rakennemuutospaikkakunnilla*

ja poikkeuksellisen korkean työttömyyden alueilla.

4. *Eduskunta edellyttää, että työ- ja elinkeinoministeriössä aloitetaan välittömästi lainsäädäntövalmistelu sen toteuttamiseksi, ettei uusi työssäkäyntialueen määrittely rankaise niitä, jotka osallistuvat työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin.*

Helsingissä 9 päivänä huhtikuuta 2010

Markus Mustajärvi /vas
Merja Kyllönen /vas

Jyrki Yrttiaho /vas
Tarja Tallqvist /kd.

VASTALAUSE 2

Perustelut

Hallituksen esityksessä esitetyt muutokset palkkatukisäännöksiin merkitsisivät suomalaiselle hyvinvointijärjestelmälle perustavaa laatua olevia ongelmia. Lainmuutoksella vaikeutettaisiin merkittävästi nykyistä palkkatukijärjestelmää ja järjestöjen työllistämismahdollisuuksia. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystyöjärjestöt ovat tärkeä vaikeasti työllistyvien ihmisten työllistämiskanava.

Valiokunnan enemmistö korostaa, etteivät tukityöpaikat saa lainmuutosten seurauksena vähentyä. On kuitenkin vaikea ymmärtää, miten tämä voitaisiin estää, jos hallituksen esitys nyky muodossaan hyväksytään.

Pahimmillaan valmisteltu lainmuutos merkitsee sitä, että kasvava määrä ihmisiä, jotka voisivat työllistyä nykyisen käytännön mukaisesti järjestöihin, jäävätkin täysin tyhjän päälle. Toisaalta yhdistykset monissa toimissaan vahvistavat julkista toimintaa ja täyttävät osin myös julkiselle toiminnalle säädettyjä velvollisuuksia. Yhdistysten työllistämismahdollisuuksien rajoittaminen tarkoittaa myös yhdistysten palveluita tarvitsevien jäämistä ilman näitäkin, entistään jo niukkoja, palveluja.

Järjestöt ovat laajalti vastustaneet lakiesityksen palkkatukisäännöksiä, eivätkä yrityksetkään ole ainakaan laajemmin katsoneet nykyjärjestelmän vääristävän kilpailua. Järjestöjen toimintaedellytysten rajoittaminen samalla, kun työttömyys on kääntynyt voimakkaaseen kasvuun, on huonoa politiikkaa.

Euroopan unionin tasolla Lissabonin sopimus luo mahdollisuuksia nykyistä paremmin ottaa huomioon perusoikeudet sisämarkkinavapauksien rinnalla. EU:n valtioneuvosto- tai muistakaan kilpailu- ja sisämarkkinasäännöistä ei voi johtaa suoraan tulkintaohjetta "puhtaan" yleishyödyllisen toiminnan eikä yleishyödyllisen taloudellisen toiminnan määrittelylle. Siten kansallisella tasolla on täysin mahdollista hyväksyä myös yleishyödylliselle elinkeinotoiminnalle erilai-

nen asema ja kohtelu kuin muulle elinkeinotoiminnalle.

Elinkeinotoiminnan määrittely

Hallituksen esityksessä yritykset ja järjestöt asetetaan samalle viivalle palkkatuen saajina siten, että yhdistykset rinnastetaan yrityksiin niiltä osin, kuin niiden tuettu työllistäminen kohdistuu elinkeinotoimintaan. Elinkeinotoimintaa ei laissa (1. lakiehdotuksen 7 luvun 1 a §:ssä) määritellä tarkemmin, vaan lakiesityksen mukaan työ- ja elinkeinotoimisto päättäisi sen, pidettäisiinkö palkkatukea hakevaa työnantajaa lakiehdotuksessa tarkoitettuna elinkeinotoiminnan harjoittajana.

Lakiesityksen uskotaan turvaavan järjestöille palkkatuen lähes entisessä laajuudessa, kun on arvioitu, ettei valtaosa järjestöistä harjoita elinkeinotoimintaa. Lakiehdotuksen perusteluissa kuvataan kuitenkin elinkeinotoimintaan sovellettavaksi tulevia oikeussääntöjä ristiriitaisesti. Yhtäältä viitataan valmisteilla olevaan kilpailulakiin, jonka on tarkoitus saattaa elinkeinonharjoittajan määritelmä vastaamaan EU:n kilpailuoikeutta niin, että keskeiseksi kriteeriksi muodostuisi taloudellisen toiminnan harjoittaminen markkinoilla. Erikseen painotetaan, että käsitteen tulkinta on tarkoitettu laajaksi. Toisaalta lakiesitys ohjaa hakemaan opastusta ratkaisuihin verottajan elinkeinotoimintaa tulkitsevista päätöksistä. Verottaja soveltaa näissä päätöksissään Suomen verolainsäädäntöä, jonka elinkeinonharjoittajan käsite ei ole sama kuin EU-oikeuden. Lähinnä verotusta ohjaavista kansallisista ratkaisuista elinkeinotoiminnassa voi seurata järjestöille merkittäviä vaikutuksia.

Lisäksi on todettava, että TE-toimistoille osoitettu uusi tehtävä lisää entisestään resurssipulasta kärsivien toimistojen työtaakkaa. Lisäksi, jos ja kun rajanveto elinkeinotoiminnan ja elinkeinotoiminnan välillä on käytännössä erittäin vaikeata, voi yksittäistapauksissa syntyä

järjestöjen kannalta kohtuuttomia ja alueittain epätasa-arvoisia tilanteita.

Ns. yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut (SGEI-palvelut) määriteltävä

Järjestöjen rooli erityisesti kaupallisesti vähämerkityksellisillä palvelualueilla tulee säilyttää ja turvata. Tämä voidaan tehdä käyttämällä EU:n sisämarkkinasääntelyyn sisältyvä kansallinen mahdollisuus määrittää tietty palvelualue yleistä taloudellista etua oleviksi, ns. SGEI-palveluiksi, ja antamalla julkisen palvelun velvoite tietylle toimijalle, järjestölle tai yritykselle. Tällöin valtiontukia voidaan pulmatta käyttää näiden palveluiden rahoittamiseen ja samalla turvata nykyistä paremmin tiettyjen ihmisryhmien perusoikeuksia.

Valtioneuvosto on äskettäin käynnistänyt selvityksiä kansalaisjärjestöjen aseman parantamiseksi ja myös selvityksen, joka liittyy kilpailuneutraliteettiin ja yleishyödyllisen ja elinkeinotoiminnan rajan selkiyttämiseen. Myös ns. SGEI-palveluiden osalta on käynnissä palveluiden määrittelytyö. Käsillä olevan lakiehdotuksen kiivas kilpailuneutraliteetin tavoittelu ja pyrkimys esityksen mahdollisimman pikaiseen läpivientiin eivät ole sopusoinnussa valtioneuvoston em. linjausten kanssa.

Lähtökohtaisesti kaikki julkiset hyvinvointipalvelut, ml. yleishyödyllisten järjestöjen taloudellisen toiminnan tunnusmerkkejä sisältävät palvelut, voitaisiin käytännössä jättää EU:n kilpailu- ja sisämarkkinasääntöjen soveltamisalan ulkopuolelle, jos niille asetetaan julkisen palvelun velvoite. Heikommassa asemassa olevien ihmisten olosuhteiden parantamiseksi järjestettäviä palveluja ei tulisi koskaan järjestää kilpailuolosuhteissa eikä markkinaperiaatteilla. Tällaisia palveluja ovat mm. suojatyö, työtoiminta, kuntouttava työtoiminta, lastensuojelu, päihdepalvelut, mielenterveyspalvelut ja vaikeavammaisten palvelut.

Kukin EU:n jäsenvaltio saa ensisijaisesti omalla lainsäädännöllään ja omilla ratkaisuiltaan edelleen määrätä, mikä on yleishyödyllistä palvelua tai yleishyödyllistä taloudellista palvelua, johon sovelletaan kilpailu- ja sisämarkkina-

sääntöjä — ja mikä ei sitä ole. Yleishyödylliset järjestöt eivät pyri toiminnassaan voittoon myöskään silloin, kun järjestöjen toiminta liittyy elinkeinotoimintaan, koska "tulokset" ohjautuvat takaisin toimintaan. Myös yleishyödyllisten järjestöjen taloudelliseksi määriteltävään toimintaan liittyy poikkeuksetta ei-taloudellisen toiminnan tunnusmerkkejä. Ainakin yleishyödyllisten järjestöjen erityisaseman tunnustamiselle lakiesityksen palkkatukiratkaisussa olisi löytynyt hyviä perusteita.

Palkkatukisäännökset uuteen valmisteluun

Lakiehdotuksen perusteluihin sisällytetyt ylimalkaiset kommentit EU:n perustamissopimuksen keskeisten artiklojen sisällöstä antavat sen kuvan, ettei niissä ole sen paremmin tulkinnan kuin joustamisenkaan varaa. Tämä kuva on virheellinen, sillä kumpikin on mahdollista (vrt. perustelut edellä). Nykyjärjestelmän säilyttämistä ei ole kuitenkaan edes haluttu yrittää.

Lakiesityksen palkkatukisäännökset on palautettava uuteen valmisteluun. Työ- ja elinkeinoministeriön tulee yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa valmistella perustelut palkkatukijärjestelmän ilmoittamiselle etukäteen EU:n komissiolle eli ns. notifiointille.

Myös EU:n komission taantumaan liittyvät poikkeussäännöt antavat mahdollisuuden kansallisiin joustoihin yritystuissa. Komissio on hyväksynyt Suomen väliaikaisen yritystukiohjelman, joka on voimassa vuosina 2009—2010. Sen tavoitteena on elvyttää reaalityötoimintaa yritysrahoituksen saatavuutta parantamalla ja turvata työllistämistä talouskriisin olosuhteissa. Tämä antaa mahdollisuuden lykätä valmisteltua lakimuutosta.

Lakiesityksen vaikutukset sosiaalisiin yrityksiin

Lakiesityksen 7 luvun 11 § esitetään muutettavaksi siten, että sosiaaliset yritykset voivat saada palkkatukea pitkäaikaistyöttömän työllistämiseksi 12 kuukaudeksi aiemman 24 kuukauden sijaan. Käytännössä 12 kuukautta on pääsääntöisesti pitkäaikaistyöttömien, vaikeasti työllistyvien tai alentuneesti työkykyisten osalta liian ly-

hyt aika työelämään sopeutumiselle. Näin ollen muutos todennäköisimmin vähentäisi merkittävästi halukkuutta sosiaalisten yritysten perustamiseen ja sosiaalisten yritysten työllistävä vaikutus vähenisi. Katsomme, että palkkatukijakson pituus on säilytettävä 24 kuukaudessa.

Vastavalmistuneiden työllistyminen turvattu

Erittäin vaikeaksi muodostunut työllisyystilanne nuorten osalta puoltaa vahvasti nuorten palkkatuen ehtojen lieventämistä. Myös määräaikaisuus on perusteltua. Perusteltua ei sen sijaan ole se, että toimenpiteet rajataan vain alle 25-vuotiaisiin. Tuen piiriin tulee saada myös korkeakouluasteelta vastavalmistuneet. He valmistuvat yleensä yli 25-vuotiaina. Valiokunnan enemmistön vaatimus siitä, että valtio ja kunnat pysyisivät palkkaamaan töihin näitä "ulkopuolelle jääviä" nuoria, ei ole realistinen. Jo nyt kuntien vastuu työllisyyden hoidossa on lisääntynyt — kunnat ovat huolissaan esimerkiksi siitä, miten ne selviävät vuodenvaihteessa kuntouttavan työtoiminnan lakiin tehdyn velvoittavuuden ikära-

jan poiston tuomista uusista järjestämisvastuista. Palkkatuen ehtojen lieventämisen ikärajan tulee olla 30 vuotta.

Nuorten yhteiskuntatakuun tavoite on tarjota nuorelle töitä tai aktiivitoimenpiteitä 3 kuukauden kuluessa työttömyyden alusta. Viime vaalikaudella yhteiskuntatakuu toteutui lupaavasti uudelleen niin, että kolme neljästä nuoresta pääsi sen piiriin. Tällä vaalikaudella apua löytyy häidin tuskin joka kolmannelle nuorelle. Nuorten yhteiskuntatakuu on saatava toteutettua nykyistä tehokkaammin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2.—4. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Vastalauseen muutosehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

Vastalauseen muutosehdotukset

1.

Laki

julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan julkisesta työvoimapalvelusta 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun lain (1295/2002) 4 luvun 2 §:n 2 momentti, 4 §:n 3 momentti ja 5 §, sekä 7 luvun 2 §:n 2 momentin 5 kohta, 3 §:n 4 momentin 4 kohta ja 7 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 7 luvun 2 §:n 2 momentin 5 kohta laissa 1216/2005 ja 3 §:n 4 momentin 4 kohta laissa 547/2006,

muutetaan 1 luvun 7 §:n 1 momentin 3, 8 ja 13 kohta, 2 luvun 2 §:n 2 momentti, II osan otsikko, 3 luvun otsikko, 2 §:n 1 ja 3 momentti, 3 §:n 1 ja 4 momentti, 4 §, 5 §:n 1 momentti sekä 6—9 §, 4 luvun 6 §, 5 ja 5 a luku, 6 luvun 14 §:n 1 ja 3 momentti, 7 luvun 2 §:n 2 momentin 1 ja 4 kohta ja 3 §:n 3 momentti, (*poist.*) 8 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta sekä 3 ja 5 §, 9 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, 4 § sekä 7 §:n 1 ja 2 momentti, 10 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohta sekä 13 luvun 3 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 luvun 2 §:n 1 momentti ja 3 §:n 4 momentti sekä 7 luvun 2 §:n 2 momentin 1 ja 4 kohta, 3 §:n 3 momentti, 9 §:n 4 momentti sekä 11 §:n 3 momentin 2 kohta ja 4 mo-

mentti mainitussa laissa 1216/2005, 3 luvun 7 § laissa 306/2004, 3 luvun 8 § ja 13 luvun 3 § osaksi laissa 458/2005, 5 ja 5 a luku niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen, 7 luvun 3 §:n 4 momentin 3 kohta mainitussa laissa 547/2006, 9 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, 4 § sekä 7 §:n 1 ja 2 momentti laissa 1198/2009 sekä 10 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohta laissa 1062/2006, ja

lisätään 1 luvun 7 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1216/2005, uusi 14—15 kohta, 3 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1216/2005, uusi 5 momentti sekä lukuun uusi 6 a §, 7 (*poist.*) luvun 3 §:n 4 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 547/2006, väliaikaisesti uusi 2 a (*poist.*) kohta ja luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1050/2004 ja 1177/2007, uusi 4 momentti, 8 luvun 2 §:n 1 momenttiin uusi 4 kohta ja lukuun uusi 3 a § sekä 11 lukuun uusi 7 § seuraavasti:

1 luku	4 luku
Yleiset säännökset	Työnvälityspalvelut
7 §	6 §
<i>Määritelmät</i>	(Kuten TyVM)
Tässä laissa tarkoitetaan:	5 luku
-----	Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma
(3, 8 ja 13—15 kohdat kuten TyVM)	1—5 §
(16 kohta <i>poist.</i>)	(Kuten TyVM)
2 luku	5 a luku
Julkisessa työvoimapalvelussa noudatettavat periaatteet	Muutosturva
2 §	1—5 §
(Kuten TyVM)	(Kuten TyVM)
II OSA	6 luku
TYÖ- JA ELINKEINOTOIMISTON PALVELUT JA PALVELUPROSESSI	Ammatillisen kehittymisen palvelut
3 luku	14 §
Työ- ja elinkeinotoimiston palvelujen perusteet	(Kuten TyVM)
2—9 §	7 luku
(Kuten TyVM)	Työllistymisen edistäminen työllisyysmäärärahojen avulla
	1 a §
	(<i>Poist.</i>)

2 §
(Kuten TyVM)

3 §

Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset

(3 mom. kuten TyVM)

Yritykselle palkkatukea voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen perusteella. Palkkatukea voidaan kuitenkin myöntää määräaikaisen työsopimuksen perusteella yritykselle:

(2 a kohta *poist.*)

2 a) alle 30-vuotiaan muun kuin 1 kohdassa tarkoitetun työttömän työnhakijan palkkaamiseen, jos tämän yhdenjaksoinen työttömyys on kestänyt vähintään kolme kuukautta;

(3 kohta kuten TyVM)

5 §
(*Poist.*)

9 §
(*Poist.*)

11 §
(*Poist.*)

8 luku

Työmarkkinatoimenpiteet

2, 3, 3 a ja 5 §
(Kuten TyVM)

9 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

2, 4 ja 7 §
(Kuten TyVM)

10 luku

Ylläpitokustannusten korvaaminen

1 §
(Kuten TyVM)

11 luku

Toimeenpanoon liittyvä yhteistyö

7 §
(Kuten TyVM)

13 luku

Muutoksenhaku

3 §
(Kuten TyVM)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten TyVM)

Lain 7 luvun 3 §:n 4 momentin 2 a kohta on voimassa 31 päivään joulukuuta 2011. Sen nojalla myönnettyä palkkatukea voidaan maksaa enintään 31 päivään joulukuuta 2012.

(3 mom. *poist.*)

(3—5 mom. kuten TyVM:n 4—6 mom)

(7 mom. *poist.*)

(6 mom. kuten TyVM:n 8 mom.)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti laajentaa nuorten palkkatuen

ehtojen lieventämisen koskemaan alle 30-vuotiaita, jolloin tuen piiriin saadaan mahdollisimman moni nuori.

Helsingissä 9 päivänä huhtikuuta 2010

Jukka Gustafsson /sd
Esa Lahtela /sd

Katja Taimela /sd
Merja Kuusisto /sd